

Draaiboek Academie à la carte

Academie Deurne

Stedelijk
Onderwijs

Recht-Op vzw

2021

Inleiding

Recht-Op is een vereniging waar armen het woord nemen: Samen met mensen in armoede strijden we voor een samenleving zonder uitsluiting. We werken aan toegankelijke grondrechten. We doen dit door samen met mensen in armoede expertise op te bouwen over uitsluiting, in dialoog te gaan met dienstverleners en samenleving en met alle betrokken partijen naar oplossingen te zoeken.

We leiden in onze vereniging mensen in armoede actief en met succes toe naar een grotere cultuurparticipatie. We stellen vast dat er bij onze doelgroep interesse bestaat om ook deel te nemen aan meer actieve participatie : zelf artistiek bezig zijn door deelname aan workshops, kortlopende cursussen of zelfs een academie.

Er is interesse bij mensen met een laag inkomen maar ze vinden de weg niet naar het reguliere circuit (academies – muziekopleidingen - workshops...) of ze cijferen hun capaciteiten weg.

- 1
- o Veel mensen in onze vereniging zijn op een of andere manier intens bezig met een vorm van ‘ambachtelijk’ werk (borduren – breien – allerlei “knutseltechnieken” met papier / parels/...). Het intensief en geconcentreerd bezig zijn brengt rust in hun hoofd.
 - o Meer dan één deelnemer schrijft gedichten of bezinningsteksten.
 - o Bij korte sociaal-artistieke projecten rond muziek, theater is er steeds ruime interesse om deel te nemen.
 - o We krijgen regelmatig vragen naar plaatsen waar je kan leren gitaar spelen, schilderen of tekenen..

We zijn in 2018 in zee gegaan met de Academie Deurne. Samen zijn we gestart met een project Academie à la carte¹ omdat we vaststelden dat mensen in armoede baat hebben bij actieve cultuurparticipatie : voor zichzelf en hun eigen welbevinden – voor het uitbreiden van hun netwerk – voor hun verbinding met de samenleving – voor het verruimen van hun leefwereld (en die van hun kinderen). Met het project wilden we inzetten op duurzame actieve cultuurparticipatie van mensen in armoede.

¹ Met middelen van de Vlaamse overheid – departement cultuur, jeugd en media

We beschrijven in dit draaiboek het traject dat we met academie Deurne gingen aan de hand van **10 stappen** en verbinden daar aantal tips aan. We willen andere organisaties inspireren om zelf aan de slag te gaan en te werken aan een brede toegankelijkheid:

Drempelvrees overwinnen/proeven van nieuwe werkvormen

1. We bieden op zeer laagdrempelige en vrijblijvende manier workshops aan door lesgevers die vertrouwd zijn met de doelgroep.
2. We focussen op enkele werkvormen en verwachten een engagement van deelnemers
3. We brengen drempels in kaart en zoeken uit hoe die kunnen aangepakt worden

Wederzijdse kennismaking en aanpak op maat

4. We bieden een vorming in dialoog aan de lesgevers van de academie
5. Er volgen workshops die in duo worden gegeven met vertrouwde lesgevers en lesgevers van de Academie. De workshops sluiten aan op vragen en interesses van de deelnemers. De lesgevers leren aandacht te hebben voor zaken die maken dat deze deelnemers zich welkom voelen en niet voortijdig afhaken.
6. We werken op maat en zijn flexibel in aanpak

Regulier aanbod gaat outreach

7. Lesgevers academie geven workshops op maat in vertrouwde omgeving.
8. We bekijken samen hoe het reguliere aanbod structureel kan aangeboden worden op vertrouwde plaatsen en of de aanpak van de Academie kan bijgestuurd worden.

Inclusie en duurzaamheid

9. We leiden mensen ook toe naar het reguliere aanbod in de Academie. Lesgevers hebben kennis van de noden en aanpak. Materiele drempels zijn aangepakt.
10. We blijven actief inzetten op toeleiden naar het aanbod om zelf artistiek bezig te zijn.

1. Laagdrempelig aanbod workshops

Uit eerdere ervaring rond toeleiden naar passieve cultuurparticipatie (kijken, luisteren) leerden we dat het belangrijker is om eerst grondig stil te staan bij de mentale/psychische drempels vooraleer te focussen op praktische drempels die mensen in armoede tegen houden om ook op een actieve wijze aan cultuur te participeren (doen, muziek, kunsten, theater..).

Dit doen we vooral door bij aanvang niet teveel regeltjes en verwachtingen op te leggen maar vooral te mikken op “de rechtenbenadering”. Ook mensen in armoede hebben recht om actief hun verborgen talenten/interesses te ontdekken en te ontwikkelen. Het enthousiasmerend effect is bij aanvang het allerbelangrijkste. Als de interesse echt is gewekt (de vraag is gecreëerd) heeft het nut om focus te verbreden naar mogelijke verwachtingen/groei/interesses...

We zijn gestart met diverse workshops tijdens een ontmoetingsmiddag en -avond waar veel volk langs komt. Het aanbod was divers. We boden allerlei initiaties aan rond 3 pijlers: woord, beeld en bewegen. Er waren dansinitiaties, bewegingsexpressie, yoga, schilderen, druktechnieken, tekenen, schrijven, theatertechnieken. Deelnemers konden zelf suggesties doen. Bedoeling was dat mensen kennis konden maken met een divers aanbod en de eerste stap durfden zetten om zelf artistiek bezig te zijn.

De focus lag op prikkelen. Opdrachten hadden een speelse touch, waren niet te serieus. Er werd veel gelachen. Voor de schrijfworkshops werd bewust niet individueel gewerkt. Het samen zoeken, in kleine groepjes, naar de juiste beschrijving werd als gezellig ervaren. Het waren enkel korte opdrachten met een product op het einde van de initiatie. De aandacht ging naar het creëren, samen verzinnen. Aan schrijffouten werd geen aandacht besteed.

Er was een ontmoetingsplek, er was een tafel met materiaal en een lesgever. Iedereen was vrij om mee te doen, om te proberen. In die eerste fase waren er ook meerdere deelnemers die eerder een hobby zochten maar eveneens mensen die een talent wilden ontplooiën.

De focus op enthousiasmeren en vertrouwen creëren is bij aanvang veel belangrijker dan hanteren van regels of verwachtingen en voorwaarden. Deelnemers die aanvankelijk aangaven eerder voor de gezelligheid te komen en minder “ambitie” toonden om echt “serieus” bezig te zijn bleken achteraf toch één of ander verborgen/intrinsiek talent/interesse te ontdekken.

4

- Start laagdrempelig : op een gekende plaats, zonder enige verplichting
- Bied mensen de kansen om te proberen, om nieuwe werkvormen te leren kennen
- Spreek mensen aan en volg op waarom ze wel of niet (durven) meedoen, vraag wat ze er van vonden, of ze nog suggesties hebben voor een ander aanbod

2. Workshops : samen uitproberen en grenzen verleggen

In de volgende fase werd gekozen om toe te spitsen op 2 kunstvormen waar veel interesse voor was: woord en beeld. Een andere reden voor deze keuze was de beschikbaarheid van 2 lesgevers met heel wat ervaring in werken met mensen in armoede. Hun profiel was bij de start belangrijker dan de inhoud van het aanbod.

We boden workshops aan in reeksen van 10 weken achter elkaar . We wilden hiermee de intensiteit en leermogelijkheden opdrijven en dichterbij aanleunen bij het ritme van een reguliere opleiding aan de academie waar het tempo vaak zelfs 2 keer per week is. Voor sommige deelnemers was deze continuïteit een voordeel, anderen haakten af wegens te druk met probleemsituatie. We bleven deze wekelijkse workshops combineren met een maandelijks vrijer aanbod.

Ik zie een groep mensen
die in de maat lopen

Ik probeer
mee in de maat te lopen

Het is als in de koers.
Je wordt aangemoedigd en toch gaat het fout.

Soms heb je gewoon pech.
Dan neem je de verkeerde weg.
Je moet dan terug van nul beginnen.

Af en toe kan ik wel winnen.
Als ik dan over de finish ben
besef ik dat ik er nog niet ben.

De volgende uitdaging staat al klaar.
Welk papier zoek ik waar?

Ook de inhoudelijke lat kwam stap voor stap hoger te liggen. Eenmaal per maand bleef iedereen welkom en lagen tempo en verwachtingen vrij laag. In de andere workshops werd er “serieuzer” gewerkt en lag de focus meer op resultaat. Er werd gewerkt naar een echt toonmoment, nieuwe technieken werden aangeleerd, afwezigheden werden opgevolgd en er werd afgetast hoe ver we hierin konden gaan.

6 Het voorbereiden en werken naar een toonmoment zorgde voor extra motivatie en bereidheid om bij te blijven leren en nieuwe dingen te ontdekken. Bij aanvang werkt het vooruitzicht om mee kunnen werken aan een toonmoment dikwijls meer motiverend dan de doelstelling om kunstvormen te leren kennen.

De deelnemers die afhaakten bestonden voor een grote meerderheid uit deelnemers die de intensiteit van het proces niet aankunnen. Dat deze mensen afhaken is op zich niet zo erg. Zij zijn eerder geholpen bij de crea-momenten in het nabijgelegen buurthuis waar plaats is voor “vrijblijvend knutselen” zonder meer.

Het groot aantal afhakers deed ons beseffen dat ‘toeleiding en enthousiasmeren’ een constant aandachtspunt is tegelijk met het screenen van ‘talent’ en ‘drive’. De projectwerker en de lesgeefsters hebben best wat tijd besteed aan samen in te schatten wie echt wel een (verborgen) talent bezit en hoe hen te overtuigen om hier in te investeren. Mensen in armoede met een negatieve schoolervaring en laag zelfbeeld zijn het niet gewend om aangesproken te worden op positieve eigenschappen. Het was soms een weg in diverse stappen om hen te overtuigen zich er verder op toe te leggen

- Zorg voor een warm welkom
- Zorg voor begeleiders met artistieke expertise en kennis van de doelgroep
- Blijf enthousiasmeren
- Zorg voor een netwerk dat blijft aanmoedigen en twijfels opvangt (bv de wekelijkse ontmoetingsmiddag, een
- Bied zelf materiaal aan
- Bevestig positieve resultaten – overtuig mensen dat het om meer dan een toevalstreffer gaat
- Aandachtspunten opdat deelnemers de reeks volgen :

Wekelijkse herinnering per sms

Afwezig opvolgen en indien nodig stimuleren om terug aan te sluiten

3. We brengen drempels in kaart en zoeken uit hoe die kunnen aangepakt worden

Cultuurparticipatie wordt bemoeilijkt door een aantal klassieke drempels². Om mensen in armoede aan te zetten om zelf ook artistiek bezig te zijn moeten er bovendien ook andere drempels overwonnen worden.

² <http://www.recht-op.be/assets/documents/dossiers/iedereen-Recht-Op-cultuur.pdf>
<http://www.recht-op.be/assets/documents/dossiers/pretloket-drempels.pdf>

Bekijk samen met potentiële deelnemers en de academie of aanbieder welke drempels er kunnen zijn en welke oplossingen mogelijk zijn.

- De **kostprijs** : inschrijvings- of deelnamegeld maar ook aankoop materiaal
 - o Zijn er kortingen voor mensen met een laag inkomen? Denk daarbij niet enkel aan mensen met een Verhoogde Tegemoetkoming maar ook aan mensen in schuldbemiddeling of pas recent een vervangingsinkomen?
 - o Zijn de sociale tussenkomsten bekend, makkelijk toegankelijk?
 - o Is er een mogelijkheid tot afbetaling?

De normale kostprijs van de academie (358 €) werd voor kansengroepen³ verminderd tot 150 €. Voor OCMW cliënten en via een sociaal fonds van Buurtsport waren nog verminderingen mogelijk. Onduidelijkheid troef. Voor het sociaal fonds moesten cursisten eerst zelf 150 € ophoesten en nadien hun bijdrage terugvorderen... Voor veel mensen een onoverkomelijke drempel. We beslisten om tijdens het project de kosten met projectmiddelen te dragen. Voor het schooljaar 2021-2022 werd op stedelijk niveau nagedacht over een andere aanpak en een afstemming van de verschillende systemen. Iedere Antwerpenaar met een A-kaart met kansentarief⁴ of personen die gelijkgesteld zijn betalen 20 % van het schoolgeld. Voor de betaling (68%) is een flexibele afbetaling mogelijk: dit gebeurt op maat met individuele afspraken en mits goedkeuring van de directeur.

- **Informatie en context**
 - o Wat is een academie, is dat alleen voor kunstenaars?
 - o Wat kan je er leren?
 - o Hoe is de aanpak? Kan je het vergelijken met vroegere schoolervaring?
 - o Kan je een les proberen?
 - o Welk engagement wordt er verwacht?
- **Plaats waar Academie opleiding of aanbod workshops doorgaat**
 - o Gaan de workshops door in de buurt, zijn ze gemakkelijk bereikbaar?
 - o Openbaar vervoer?
 - o Gaan ze door op een gekende plaats, is de toegang uitnodigend?

³ <https://www.stedelijkonderwijs.be/deacademies/criteria-voor-sociale-vermindering>

⁴ <https://www.antwerpen.be/nl/overzicht/a-kaart/a-kaart-met-kansentarief>

- **Onthaal**

- Het eerste contact is bepalend en moet geruststellend zijn. Niet alleen op een secretariaat, maar bv. ook tijdens een opendeurdag.

- **Tijdstip**

- Op welk tijdstip gaan de lessen door?
- Is er een aanbod overdag?
- Wordt er rekening gehouden met kinderen die eerst van of naar school moeten?

- **Begeleiding**

- Wie is de leraar, ga ik me daar goed bij voelen?
- Is er aandacht voor mijn situatie, ga ik niet voor schut staan in de klas als ik iets niet heb of niet kan?

4. Vorming medewerkers academie

We wilden in een volgende fase overstappen op workshops in duo opdat de leerkrachten van de academie zo zouden ervaren hoe te werken met mensen in armoede. Een aanpak op maat is nodig om te vermijden dat mensen afhaken omwille van te hoge verwachtingen of te laag zelfvertrouwen, zich niet thuisvoelen of andere drempels. Na een kennismaking met de mensen van de academie was vrij snel duidelijk dat er meer tijd nodig was om concreet engagement van leerkrachten te realiseren. Er was nood aan meer kennis en enthousiasme rond onze doelstellingen en inzicht in de leefwereld van mensen in armoede. Er werd samen met de directeur en stafmedewerker van de academie een aangepast plan opgemaakt. De focus lag nog niet op concreet engagement van leerkrachten maar wel op sensibilisering rond armoede en het belang van deelnemen aan cultuur voor mensen in armoede.

De ervaringen van deelnemers en lesgevers van onze eigen workshops werden gebruikt om een vorming samen te stellen. Deze vorming werd gegeven tijdens de pedagogische studiedag aan een groep van 35 leerkrachten. Enkele deelnemers van onze workshops vertelden over hun ervaringen en de verschillende drempels die ze ondervonden. Daarnaast maakten zij ook duidelijk wat deze workshops voor hen betekenen. Achteraf was er zichtbaar veel meer draagvlak en enthousiasme bij de leerkrachten en stroomden de ideeën en voorstellen om mee te werken aan onze workshops spontaan binnen.

Deze tijdelijke vertraging tegenover de oorspronkelijk vooropgestelde timing was nodig. Het noodzakelijke enthousiasme bij leerkrachten ontbrak immers. De kloof tussen de leefwereld van deelnemers in armoede en de leerkrachten van de academie was te groot. Een te snelle samenwerking zou vooroordelen eerder bevestigd dan ontkracht hebben. De tijd nemen om leerkrachten meer

inzage te geven in armoede en de verschillende drempels tot participatie, neemt het verschil in leefwereld niet weg maar zorgt wel voor meer noodzakelijk begrip en inzicht. Het enthousiasme van onze deelnemers en de geruststelling dat de artistieke lat niet naar beneden hoeft, heeft lesgevers van de academie aangestoken en overtuigd.

In ons traject hebben we ook ervaren dat het belangrijk is om de hele ploeg te betrekken. Het volstaat niet dat de lesgevers overtuigd zijn, ook ander personeel zoals administratie, mensen die de telefoon opnemen, die de inschrijvingen of het onthaal bemannen moeten overtuigd zijn van de zin van de samenwerking. De onthaalmedewerker of degene die die inschrijving doet moet op de hoogte zijn van de toeleiding van een nieuwe doelgroep. Zij zijn vaak het eerste contact en zijn degenen die flexibel moeten kunnen optreden als er zich praktische en logistieke problemen voordoen (afbetaling, wachten op de juiste attesten voor verminderd lesgeld...). Als mensen zich niet gerustgesteld voelen dan slaat de twijfel weer toe.

10 We hebben in ons traject twee verschillende reacties gehad op een ‘foute’ aanpak door een administratieve medewerker. Er waren de mensen die afduipen en werden bevestigd in hun gevoel dat de academie niets voor hen is. Anderen protesteerden omdat wat ze te horen kregen niet strookte met wat de toeleiders hadden gezegd. Dit werd als brutaal ervaren ‘wat denken die wel, ze moeten geen inschrijvingsgeld betalen en komen hier nog van alles eisen...’.

In beide gevallen werden vooroordelen bevestigd.

Creëer ook enthousiasme in de academie: bij directie en lesgevers en administratief personeel

Ga gesprek aan samen met mensen in armoede:

Over armoede

Over het recht op cultuur en de betekenis van participatie voor mensen in armoede

Waarom is (actieve) cultuurparticipatie belangrijk voor mensen in armoede

Welke drempels ervaren mensen in armoede

Welke rol kan een academie hier spelen

4. Workshops in duo

Na het dialoogmoment boden we workshops aan met lesgevers van de academie. We startten met die lesgevers die zich aangesproken voelden na het vormingsmoment. We merkten dat de lesgevers nog nood hadden aan ondersteuning om met deze doelgroep te werken. We bleven in duo lesgeven om de methodische inzichten eigen te maken door aanpak in de praktijk.

Voor het coachen van de lesgevers moesten we rekening houden met de beperking dat domeinoverschrijdend aanbod niet mogelijk was. Binnen hun eigen domein bleven we de lesgevers wel degelijk coachen in het uitbouwen van een aangepast en gevarieerd aanbod. Dit blijft nodig om deelnemers zoveel mogelijk de kans te geven interesses en talenten te ontdekken

De lesgevers liepen intensief samen met onze eigen lesgevers en zijn zeer gemotiveerd. Hun inzichten in de leefwereld van mensen in armoede zijn verruimd. Deze kennis zorgt er ook voor dat andere collega's binnen het reguliere aanbod van academie mee worden "aangestoken" om ook na te denken over toegankelijkheid van de academie.

De workshops sluiten aan op vragen en interesses van de deelnemers. De lesgevers leren aandacht te hebben voor zaken die maken dat deze deelnemers zich welkom voelen en niet voortijdig afhaken.

Uit de praktijk van de lesgever Schrijven

11

- De leerkracht stuurt daags voordien een herinnering per sms dat de les doorgaat
- De leerkracht neemt tijd voor koffie en de gemoedstoestand van de leerlingen
- Er zijn geen onkosten voor materiaal, al het materiaal is voorhanden
- De leerkracht belt na een afwezigheid: informeren over de reden (is die verbonden aan de lessen of met de thuissituatie, met zelfvertrouwen? De leerkracht probeert gerust te stellen en nodigt uit /moedig aan om de lessen te blijven volgen.
- De leerlingen krijgen geen huiswerk mee. Al het schrijven vindt plaats in de les, omdat de thuissituatie van de leerlingen er niet naar is om thuis te kunnen schrijven. De lessen worden zo ingericht, dat de leerlingen een opdracht kunnen afronden binnen de les. (Op de academie werkt dit vaak andersom, werken de leerlingen thuis aan teksten die ze in de les bespreken, om vervolgens thuis weer verder te schrijven).
- Aanpassing van de lesstof
- Veel groepsopdrachten waarbij de leerlingen worden voorbereid op het individueel uitoefenen van de opdrachten
- De leerlingen krijgen werkbladen en oefeningen, geprint in groot lettertype. Dit helpt de leerlingen bij het verwerken van de stof.
- De leerkracht checkt actief in bij elke leerling, door langs de tafeltjes te gaan wanneer de leerlingen de opdrachten maken. Wanneer de leerkracht merkt dat een leerling iets niet

begrijpt, is er tijd voor de leerkracht om uit te leggen en bij te sturen. Het is belangrijk dat in deze groepen niet meer dan 5 á 6 leerlingen les volgen, anders kan de leerkracht niet meer voldoen aan de behoeften en noden van de leerlingen om begeleid te worden.

- Grote focus op het individualisatieprincipe van onderwijs, waarbij de leerkracht rekening houdt met de individuele verschillen van de leerlingen en zoekt naar aanknopingspunten
- Grote focus op het differentiatie-principe van onderwijs, waarbij de leerkracht het leerproces afstelt op de behoeften en mogelijkheden voor elke individuele leerling. De leerkracht past differentiatie toe binnen opdrachten om de leerlingen op hun eigen niveau uit te dagen en geactiveerd te houden.
- De leerkracht past het tempo van de lessen aan aan het tempo van de doelgroep. Dit gaat op voor de les aan sich als voor het jaarplan. De leerkracht past veel herhaling toe in deze lessen, veel ruimte om te oefenen en geleidelijk wordt er nieuwe leerstof gedeeld met de studenten.
- Tijdens de lessen gaat (bijna) geen aandacht naar grammatica zodat leerlingen zich volledig op de opdracht kunnen focussen. De leerkracht kijkt de teksten na op schrijf- en spelfouten en print de teksten uit.
- De leerkracht gaat actief op zoek naar mogelijkheden en activiteiten-kaders om de teksten te laten horen en voor te lezen

We denken na over de haalbaarheid om ook in een latere fase onze eigen lesgevers een duurzame rol te geven binnen het nieuwe geïnstalleerde aanbod vanuit academie. Het permanent lesgeven in duo is niet wenselijk maar regelmatige reflectie of intervisie momenten zijn geen luxe maar een noodzaak. Werken met mensen in armoede is geen lineair proces, er komen voortdurende nieuwe drempels en problemen, nieuwe doelgroepen, nieuwe vragen, nieuwe lesgevers... Een vaste samenwerking tussen academie en een vereniging waar armen het woord nemen is belangrijk om een duurzaam bereik van mensen in armoede te realiseren.

6. We werken op maat

We werken op maat. We doen dit door te starten van de interesses en noden van de deelnemers. Wat willen ze bereiken, waar voelen ze zich goed bij.

Kennis over de gevoeligheden van mensen in armoede helpt. Veel mensen in armoede zijn niet lang naar school geweest en kunnen moeilijk abstract denken. Opdrachten moeten dus zo concreet mogelijk zijn.

Creëren vertrekt dikwijls uit eigen ervaringen. Veel mensen in armoede hebben veel slechte ervaringen die nog heel gevoelig liggen, nog onverwerkt en dicht op het vel. Het is belangrijk je daarvan bewust te zijn bij het geven van een opdracht.

Het aanbod Woord gaat door in CC Rix, waar ook de ontmoetingsavond, de pretloketten en de bijeenkomsten van Recht-Op doorgaan. De groep is klein en bestaat vooral uit mensen in armoede. De lesgeefster heeft tijd om de studenten individueel aandacht te geven.

Ook de toeleiding is maatwerk. Drie mensen met muzikale interesse werden individueel toegeleid naar de academie. Een groepsaanbod was moeilijk te realiseren omwille van de kostprijs van het beschikbaar stellen van muziekinstrumenten in een pilootfase.

Voor Beeld waren er al snel na de workshops 2 deelnemers die interesse hadden in een gericht aanbod. Omdat academie Deurne op dat moment nog geen aanbod beeld had werden deze 2 geïnteresseerden toegeleid naar de academie van Merksem. Vanuit Recht-Op werden ze stap voor stap toegeleid naar Merksem:

- Deelname aan een opendeurdag
 - ✓ De sfeer opsnuiven, de Academie leren kennen, welke andere leerlingen zijn er, wat voor werken worden er gemaakt
 - ✓ Kennis maken met de lesgever, dit biedt eveneens de kans om samen in gesprek te gaan over mogelijke twijfels/verwachtingen/
 - ✓ Ruimte om vragen te stellen.
- Samen mensen gaan inschrijven in de Academie.
- Opvolgen van hun deelname aan de lessen. Hierin blijvend positief bekrachtigen.
- Hun creativiteit mee inzetten in de werking van Recht-Op (VWAWN) bv. Illustraties maken die kunnen gebruikt worden bij een vorming.
- In de eerste lockdown (2020 – coronamaatregelen) hebben we vanuit Recht-Op ook bemiddeld om lesopdrachten (digitaal) tot bij deze deelnemers te krijgen.

Een opendeurdag biedt de mogelijkheid om via initiaties de opleiding(en) in de Academie uit te proberen, maar ook om kennis te maken met de lesgever en andere leerlingen. We volgden een initiatie Schrijven in de Academie Deurne, kleine groepjes waarin de deelnemers elkaar kenden, dit gaf vertrouwen in een niet vertrouwde omgeving. Hiermee werden verwachtingen duidelijker, kregen mensen zin om te starten met de opleiding. Het voedt en zet aan om deel te nemen, het duwtje in de rug dat ze kunnen gebruiken.

FOTO: bezoek aan de opendeurdag Academie Deurne, workshop woord

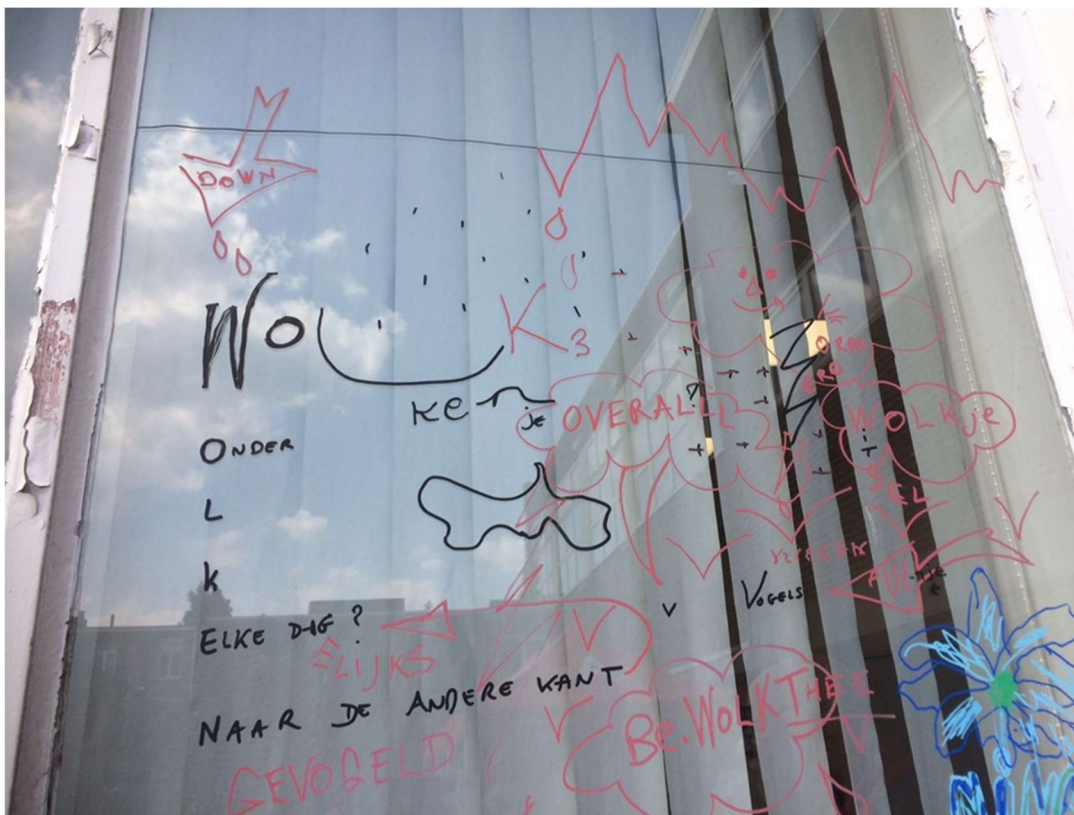

FOTO: Opendeurdag Academie Deurne, vrije opdracht (teken of schrijf iets op het raam van de academie), dit werd samen gemaakt met enkele mensen tijdens deze uitstap.

Maatwerk veronderstelt ook opvolging. Dat kan in het vrijetijdsloket waar actieve participatie en toeleiding naar actief artistiek aanbod een blijvende prikkel en aandachtspunt zijn. Dat kan op de wekelijkse ontmoetingsmiddag of door een medewerker die hier extra aandacht voor heeft. Iemand die oog heeft voor de twijfels en de moeilijke momenten, voor praktische problemen. Zelfs als mensen met volle overtuiging kiezen voor een opleiding in de academie blijft het leven in armoede hard en soms moeilijk te combineren met een wekelijks engagement.

Bekijk per deelnemer waar zijn interesses en mogelijke engagementen liggen.

Maak van toeleiding een traag proces

- Goesting creëren
- Workshops in een informeel kader en op een veilige plaats
- Opendeurdagen in academie – kennismakingsaanbod : door initiaties– toon oprechte interesse en bevrage hun verwachtingen.
- Contact met leerkracht
- Drempels bekijken en samen zoeken hoe die aangepakt kunnen worden
- Opvolgen en ondersteunen-

7. Lesgevers academie geven workshops op maat in vertrouwde omgeving.

We hadden bij de projectuitwerking voorzien dat na het aanbod in duo de lesgevers van de academie nog een aantal keren workshops zouden aanbieden in CC Rix en dat deelnemers daarna na een opendeurdag in de academie de stap zouden zetten naar het reguliere aanbod in de academie.

Deze fase is overgeslagen omwille van de coronamaatregelen. We zijn er wel van overtuigd dat het een belangrijke stap kan zijn die de brug naar het aanbod in de academie legt. Als er vertrouwen is in de leerkracht, als het aanbod uitdaagt en uitnodigt dan is een belangrijke drempel overwonnen.

Organiseer kennismakingen op een vertrouwde plek: met de lesgever, met de aanpak, met de verwachtingen. Doe dit op een manier die aansluit bij het aanbod in de academie.

8. We bekijken samen hoe het reguliere aanbod structureel kan aangeboden worden op vertrouwde plaatsen en of de aanpak van de Academie kan bijgestuurd worden.

Sinds september 2018 is CC Rix een wijkafdeling van de academie. Er wordt een aanbod op maat voorzien voor kinderen. In het KUNSTENBAD maken kinderen wekelijks kennis met diverse artistieke werkvormen, dit aanbod is domein overschrijdend.

Dezelfde aanpak was ideaal geweest om mensen in armoede kennis te laten maken met een kunstenaanbod. Net zoals in het voortraject met laagdrempelige workshops zou het op lange termijn een manier kunnen zijn om kennis te maken met het aanbod, om te proeven van verschillende vormen om later een keuze te maken voor een vorm die je ligt. Het decreet Deeltijds KunstOnderwijs /DKO laat deze optie niet open. De keuze voor een kunstvorm is een onontbeerlijke stap die moet gezet worden. Om mensen te laten kennismaken met diverse kunstvormen zijn nu enkel de opendeurdagen een optie of het organiseren van voortrajecten buiten een academie.

Met academie Deurne hebben we bekeken op welke wijze een regulier traject toch laagdrempelig kan aangeboden worden op een wijze die ook mensen in armoede kan bekoren. De keuze voor een aanbod in RIX die al als wijkafdeling fungeert was snel gemaakt.

Wat de opleiding betreft werd er vooral gekozen om in Rix opleidingen aan te bieden waarvoor slechts een klein aantal inschrijvingen vereist is. In een klas schrijven moet je 3 leerlingen hebben wat het erg haalbaar maakt om op maat te werken. Bovendien is schrijven een kortlopende opleiding wat sowieso veel toegankelijker is. Het is eenvoudiger om je te engageren voor een traject van enkele jaren dan voor een traject van 9 jaar.

We willen hier vanuit de projectervaring aanvullen dat het spijtig is dat het oude noch het nieuwe decreet deeltijds kunstonderwijs het mogelijk maakt voor academies om een domeinoverschrijdend aanbod voor volwassenen te voorzien. Een eerste kennismaking waar mensen kennis kunnen maken met de verschillende kunstvormen en de manier waarop die in een opleiding aan bod komen zou een enorme meerwaarde zijn. De afstand tot kunst en kunstonderwijs is enorm groot. Mensen weten niet wat de mogelijkheden zijn of waar hun interesses en talenten liggen. Een 'kunstenbad voor volwassenen' naar analogie voor wat mogelijk is voor kinderen zou zeer drempelverlagend kunnen werken: eerst proeven en dan kiezen is logischer en sluit meer aan bij de leefwereld van mensen in armoede.

9. We leiden mensen ook toe naar het reguliere aanbod in de Academie. Lesgevers hebben kennis van de noden en aanpak. Materiele drempels zijn aangepakt

Initieel wilde we een gelijkaardig traject aangaan met Beeld waarbij het de opleiding ook op een vertrouwde en laagdrempelige plaats wordt aangeboden. Bij de opleiding Beeld zijn er meerdere uitdagingen.

17

-
- Zo is er een groter engagement door de intensiteit van de opleiding, 4 uur les i.p.v. 2 uur (bij Woord).
 - Het minimumaantal deelnemers om een opleiding in de wijkafdeling te starten is 15 (i.p.v. 5 bij Woord). Buiten corona gerekend kan dit haalbaar zijn mits een voortraject met workshops. Op langere termijn en zonder een intensief voortraject met workshops zijn 15 deelnemers een hoge lat om te halen. De opleiding in de wijkafdeling zou daardoor geen lang leven kennen.
 - De lessen laten doorgaan in Rix zorgt ook voor enkele praktische belemmeringen. Als je meerdere technieken wil aanleren/aanbieden heb je verschillende materialen nodig. Die zijn voorhanden in de Academie maar niet in Rix.
 - Het lokaal in Rix is bovendien niet ruim genoeg. Er is bewegingsruimte nodig en de mogelijkheid om je werk in de klas laten staan. Deze praktische belemmeringen komen niet voor bij Woord.

Voor het schooljaar 2021-2022 planden we een voortraject met workshops in duo voor de opleiding beeld. We bieden workshops aan zoals we dat bij Woord aanpakten (in duo met de toekomstige lesgever, in een vertrouwde omgeving). Omwille van corona is dat niet gelukt en stelden we de kennismaking bij. De academie stelde zich daarvoor heel flexibel op. Er is bezoek op de opendeurdag en er zijn individuele bezoeken mogelijk bij de leraren beeld en schrijven.

De academie creëert dus geen gelijkaardige opleiding zoals met Woord maar we leiden toe naar de reguliere opleiding 'Oriëntatie beeld 18+'. Deze opleiding zit sinds 2020 mee in het aanbod van Academie Deurne. In deze 2 jaren worden verschillende Beeld technieken aangereikt en kan je nadien een specialisatie kiezen. Oriëntatie Beeld kan een goede tussenstap zijn om vertrouwd te geraken met de Academie. Door corona kon er geen voortraject doorgaan in een vertrouwde omgeving (Rix) om nadien naar de Academie te trekken. Dit traject wordt vervangen door individuele

kennismaking in de academie zelf. Een voortraject is voor latere schooljaren nog wel een mogelijkheid.

Na deze oriëntatie kunnen deelnemers alsnog kiezen voor een specialisatie Beeld. Ze kunnen dan overwegen of het vereiste engagement haalbaar is : de intensiteit ligt hier hoger (min. 2 dagdelen of 8 uur per week).

10. We blijven actief inzetten op toeleiden naar het aanbod actieve cultuurparticipatie

Het is belangrijk om blijvend aandacht te hebben voor actieve cultuurparticipatie. Dit kan op de plaatsen waar de toeleiding naar cultuur aan bod komt (vrijtijdsloket, cultuurwijzer...) of kan een rode draad zijn in het algemene aanbod van een organisatie.

- Creatiever workshops zijn een plaats waar de interesse kan gewekt worden
- Museumbezoek in groep kan prikkelen tot zelf interesse tonen voor artistiek bezig zijn
- Sociaal artistieke projecten zijn voor sommige mensen een opstap om meer te willen en te kunnen

Het is een blijvende opdracht om mensen te prikkelen, uit te dagen, informatie te bieden over wat kan en hen te ondersteunen in hun traject naar een workshop of opleiding.

18

Tegelijk is het belangrijk om organisatie te sensibiliseren om hun aanbod ook blijvend en duurzaam toegankelijk te maken voor mensen in armoede. Een regelmatige screening van hun aanpak of een evaluatie met deelnemers kan hier een bijdrage leveren.

